

2017 kooliuurimus. Kooli nr 48 profiil

Sisukord

1.Taust.....	1
2.Uurimuses kasutatud mõõdikud. ÕPETAJAD.	5
4. Profiilid. ÕPETAJAD.....	9

1.Taust

Tallinna Ülikooli Haridusinnovatsiooni keskus viis 2017 aasta märtsis-mais läbi kooliuurimuse, mis sisaldas: A-õpetajate uuringut; B-põhikooli õpilaste (III kooliaste) uuringut; C-gümnaasiumiõpilaste uuringut. Uurimuse meetodiks oli kirjalik internetipõhine küsitlus, valdavalt kasutati varem kontrollitud nõustumispõhiseid skaalasisid (küstiti vastaja nõustumist etteantud väidetega), aga ka sarnasuspõhiseid skaalasisid (küstiti kuivõrd sarnane on väites kirjeldatud isiku tegevus vastaja tegevusega).

Uurimuses osales 1198 õpetajat ja 3610 õpilast. Koolide kaupa jagunesid vastajad järgmiselt:

KOOL	ÕPETAJAD	PÕHIKOOLI III ASTME ÕPILASED	GÜMNAASIUMI ÕPILASED
Tartu Tamme Gümnaasium	25		128
Viimsi kool	70		
Südalinna Kool	26	58	
Räpina Gümnaasium	35	23	53
Ruila kool	19	32	
Rapla Ühisgümnaasium	32		67
Peetri Lasteaed- Põhikool	41	98	
Merivälja Kool	22	40	
Läänemaa Ühisgümnaasium	23		108
Kuristiku gümnaasium	40	150	58
Kiili Gümnaasium	47	141	51
Kehra Gümnaasium	40	112	27
Jüri Gümnaasium	36	137	120
Jõgevamaa Gümnaasium	21		164
Tallinna Arte Gümnaasium	42	92	93
Pärnu Ühisgümnaasium	25		214
Kose-Uuemõisa Lasteaed-Kool	6		
Tallinna Inglise Kolledž	19	34	
Narva Keeltelütseum	57	126	65
Aravete Keskkool	12	44	
Haapsalu Põhikool	39	109	
Heimtali Põhikool	13	35	
Kalmetu Põhikool	16	29	
Kiviõli 1. Keskkool	22	59	54
Kuressaare Gümnaasium	23	30	24
Lümanda Põhikool	15	17	

Muraste Kool	16		
Orissaare Gümnaasium	20	48	40
Pelgulinna Gümnaasium	42	91	74
Põlva Gümnaasium	21		94
Pärnu Vanalinna Põhikool	38		
Sakala Eragümnaasium	35		
Tallinna Kunstigümnaasium	34	67	60
Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool	12	5	
Tallinna Toomkool	22		
Tartu Karlova Kool	45	139	
Tartu Luterlik Peetri Kool	15		
Tartu Veeriku Kool	43	113	
Turba Kool	19	38	
Viljandi Gümnaasium	34		159
Viljandi Jakobsoni Kool	23	55	
Väätsa Põhikool	13	35	
KOKKU	1198	1957	1653

Järgnevalt on kirjeldatud profiili lülitatud mõõdikuid ning esitatud kooli nr 48 võrdlus teiste uurimuses osalenud koolidega kooli profiili kujul. Profiil tähendab ülevaadet kooli hetkeolukorda iseloomustavatest näitajatest võrdluses teiste uuringus osalenud koolidega. Profiililt on näha kõigi uuringus osalenud koolide tulemused uurimuses kasutatud mõõdikute kaupa ning iga kooli jaoks on välja toodud nende paiknemine graafikul. Profiili koostamiseks teisendati uuringu andmed protsentideks viisil, kus vastava mõõdiku kohaselt maksimaalset tulemust näidanud kooli väärtuseks on 100%, ülejäänud koolid on reastatud selle järgi mitu protsenti nende tulemus oli maksimaalset väärtust näidanud koolist. Paiknemine profiilil ei näita seega mitte absoluutset hetkeolukorda, vaid võrdlust teiste uurimuses osalenud koolidega. Näiteks, kui kooli õpetajate vanus satub telje ülaossa, ei tähenda see tingimata, et koolis on eakad õpetajad. See tähendab, et võrreldes teiste koolidega on antud kooli õpetajad vanemad. Samas on oluline panna tähele, kui palju koolide tulemused üksteisest erinevad. Kui õpetajate keskmine vanus varieerub

100 ja 50 protsenti vahel, tähendab see, et telje ülaosas paiknevate koolide vastanud õpetajad on keskmiselt peaaegu kaks korda vanem, kui telje alaosas paiknevate koolide oma. Kui vanus varieeruks aga 100 ja 80 protsendi vahel, oleks koolidevahelised erinevused küll olemas, aga erinevuste määr oleks vaid 20%. Tähele tuleb panna, et „maksimaalne määr“ ei võrdu „hea kooliga“, uurida tuleb näitaja sisu ja skaala suunda. Näiteks läbipõlemise maksimaalne määr osutab probleemidele, mitte saavutustele.

2.Uurimuses kasutatud mõõdikud. ÕPETAJAD.

Eestvedamisstiil

Juhi eestvedamisstiili (*leadership style*) mõõtmiseks kasutati Perspektiivse Eestvedamise Skaalat (*Transformational Leadership Inventory; Podsakoff et al., 1990*). Skaala mõõdab mil määral tajutakse juhti kui töötajaid innustavat ja tulevikusihte seadvat eestvedajat. Kasutati skaala lühiversiooni, mis koosneb 12 väitest, mida hinnati 7-pallise Likerti skaala abil, alates (1) „ei ole üldse nõus“ kuni (7) „täiesti nõus“. Näited väidetest: „Juht hoolitseb selle eest, et töötajate huvid oleksid kaitstud“, „Juht paneb töötajad ühise eesmärgi nimel tööle“. Eestikeelsena on skaalat kasutanud oma magistritöös Jekaterina Tšerepannikova (KOOLIJUHI PERSPEKTIIVSE EESTVEDAMISE STIILI, KOOLI MAINE JA ISIKUTEVAHELISE USALDUSE SEOSSED ÕPETAJATE NÄITEL . Magistritöö organisatsioonikäitumises. Tallinna Ülikool, 2017)

Avatus uuendustele

Kasutati Elloneni, Blomqvisti ja Puumalaineni (2008) organisatsioonilise innovaativuse skaalat. (*Ellonen, R., Blomqvist, K., & Puumalainen, K. (2008). The role of trust in organisational innovativeness. European Journal of Innovation Management, 11, 160-181*). Skaala mõõdab mil määral tajutakse organisatsiooni valmisolekut uuendusteks ning juhivoolset toetust uue otsimisele ja katsetamisele. Skaala koosneb 4 väitest, mida hinnati 7-pallise Likerti skaala abil, alates (1) „ei ole üldse nõus“ kuni (7) „täiesti nõus“. Näited väidetest: „Meie koolis julgevad inimesed mõelda ja käituda uudsel moel“. Eestikeelsena on skaalat kasutanud oma magistritöös H. Granbak (2015) kes sai skaala sisemiseks reliaabluseks $\alpha = 0,88$.

Usalduslik õhkkond

Kasutati organisatsioonilise usalduse skaalat (Cook, Wall, 1980). Skaala mõõdab usaldust juhtkonna vastu ning üldist usalduslikkuse määra organisatsioonis. Skaala koosneb kolmest väitest, näit „Minu kooli juhtkond on siiras oma püüetes arvestada töötajate arvamusega“.

Õpetaja võimestatus

Psühholoogilise võimestamise (*empowerment*) all mõeldakse inimese enesekohast uskumust oma võimekusse. Võimestatud inimene usub, et see, mida ta teeb on mõttekas/omab tähendust, usub, et tal on piisavalt teadmisi ja oskusi oma eesmärkide realiseerimiseks ning on veendunud, et tema poolt tehtu omab mõju ja annab tulemusi. Õpetajate tajutud võimestatuse mõõtmiseks kasutati Spreitzeri (1995) 12-väitelist psühholoogilise võimestatuse skaalat, mis koosneb neljast alaskaalast: tähenduse (*meaning*), kompetentsuse (*competence*), autonoomsuse (*autonomy*) ning mõju (*impact*) alaskaalast. Iga alaskaala sisaldab kolme väidet, mida hinnati Likerti tüüpi 7-pallisel skaalal vahemikus 1 „ei nõustu üldse“ kuni 7 „nõustun täiesti“. Skaala on eesti keelde tõlkinud Kask (2002), kes oma magistritöös sai alaskaalade reliaabluseks 0,74-0,91.

Uus õpikäsitus

Skaala töötati välja 2016 aastal TLÜ Haridusinnovatsiooni keskuse kahe uurimuse käigus, seda kontrolliti 2017 *Kooliuurimuses* (õpetajate valim N=638, õpilaste valim N=3397). Skaala sobib kasutamiseks õpetajate puhul, kes õpetavad III kooliastmes ja gümnaasiumis (versioon A), samuti III kooliastme ja gümnaasiumi õpilaste puhul (versioon B). Skaala mõõdab mil määral õpetaja kasutab oma õppetöös nn muutunud õpikäsituse elemente – õpilase autonoomiat toetavat õpetamist, koostöist õpetamist, toetavat tunnustamist, õpitava mõtestamist/seostamist igapäevaeluga.

Näited väidetest: „*Õpetaja külastab kolleegide tunde*“ (koostöisus); „*Õpetaja julgustab õpilasi väljendama oma eriarvamusi ja neid selgitama*“ (autonoomiatoetus); „*Õpetaja kiidab nii parimaid õpilasi kui ka neid, kes parandasid oma varasemaid tulemusi*“ (toetav tunnustamine); „*Õpetajal on tavaks kirjeldada õpitava materjali seoseid igapäevaeluga*“ (mõtestatus).

Osaliselt kasutas skaalat oma magistritöös Inga Grinberg (Inga Grinberg, KOOLIGA SEOTUD LÄBIPÕLEMINE JA SELLE SEOSSED KOOLIKOORMUSE JA ÕPETAMISSTIILIGA GÜMNAASIUMIÕPILASTEL. Magistritöö, Tallinna Ülikool, 2017)

Digisõbralikkus

Kasutatakse digisõbralikkuse skaalat (CBAM raamistiku *Stages of Concern* skaala) mis mõõdab mil määral kasutab õpetaja oma õppetöös digivahendeid ning milline on tema suhtumine digiõppesse. Skaala koosneb 14 väitest mida hinnatakse 7-pallise Likerti skaala abil. Allikas:

George, A. A., Hall, G. E., & Stiegelbauer, S. M. (2006). Measuring implementation in schools: The Stages of Concern Questionnaire. Austin, TX: SEDL. Available from <http://www.sedl.org/pubs/catalog/items/cbam17.html>

Rahulolu töö sisuga

Töö sisuga rahulolu hindamiseks kasutati Spector (1997) tööga rahulolu skaala (Job Satisfaction Survey) töö sisuga rahulolu alaskaalat, mis koosneb neljast väitest. Skaala mõõdab töötaja rahulolu oma töö ja selle siuga. Näited väidetest: „Minu töö on nauditav“. Õpetajate valimis on skaalat kasutanud oma magistritöös Airi Põlten, kes sai skaala reliaabluseks 0,77 (*Airi Põlten. ÕPETAJA PSÜHHOLOOGILISE VÕIMESTATUSE SEOSSED TÖÖGA RAHULOLU JA INNOVAATILISUSEGA. Magistritöö organisatsioonikäitumises. Tallinna Ülikool, 2016*).

Koolikiindumus

Paigakiindumuse (koolikiindumuse) mõõtmiseks kasutatakse Ramkissoon, Smith ja Weileri (2013) poolt loodud paigakiindumuse skaalat (*Four Dimensions of Place Attachment*) koolile kohandatud versiooni. (Ramkissoon, H., Smith, L. D. G. & Weiler, B. (2013). Testing the dimensionality of place attachment and its relationships with place satisfaction and pro-environmental behaviours: A structural equation modelling approach. *Tourism Management*, 36, 552–566).

Skaala mõõdab töötaja emotsionaalset seotust oma töökohaga (kooliga), näited väidetest: „Ma tunnen, et see kool on osa minust“, „Minu kool on minu jaoks väga eriline koht“. Paigakiindumuse skaalat on eesti keeles ja õpetajate valimil kasutanud P-R Laadoga (2016), kes sai skaala sisemiseks reliaabluseks Cronbach $\alpha = 0,86$. (Laadoga, P-R (2016) Kooli reputatsiooni seosed koolikliima, paigakiindumuse ja juhi strateegilise innovaatilisusega õpetajate näitel. Magistritöö. Tallinn: Tallinna Ülikool.

Tajutud ülekoormus

Tajutud töökoormuse hindamiseks kasutatakse rolli ülekoormuse skaala (Peterson et al, 1995) Skaala mõõdab õpetaja hinnangut oma töökoormusele - mil määral ületab tegelik koormus õpetaja võimed ja valmisoleku oma tööd hästi teha. Näited väidetest: „Mulle on antud liiga palju ülesandeid“, „Tehtava töö hulk ei võimalda mul hoida töö soovitud kvaliteeti“. Skaala koosneb viiest väitest, mida hinnatakse 7-pallilisel Likerti skaalal (1 – üldse ei nõustu... 7 – nõustun täielikult). Kõrgem skoor näitab suuremat tajutud ülekoormust. Eesti keeles on skaalat kasutanud oma magistritöös Hinn (2012), kes sai ülekoormuse skaala seesmise reliaabluse näitajaks Cronbachi $\alpha = 0,91$.

Palk

Vastus küsimusele „Milline oli Sinu eelmise sügise keskmine netopalk (kätte saadud töötasu) sellest koolist, eurodes? Profiilis on arvestatud vaid antud koolis täiskoormusega töötavate õpetajate palka!

Vanus

Õpetaja vanus, hinnatuna 10-aastase sammuga skaalal (alla 30 a, 30-39 a jne)

Rahulolu eluga

Kasutati nn Gallupi trepiküsimust, õpetaja paluti vastata küsimusele:

„Nüüd kujuta ette treppi, mille alumine aste on tähistatud nulliga (0) ja ülemine aste kümnegaga (10). Trepil ülemine aste tähistab sinu jaoks parimat võimalikku elu, alumine aste aga kõige halvemat elu. Millisel trepiastmel sa enda arvates praegu oled, teades, et mida kõrgem aste, seda parem on elu ning mida madalam aste, seda halvem elu? Milline on sinu praegust elu iseloomustav trepiaste?

4. Profiilid. ÕPETAJAD

